

29 oktober 2023 – viering Heilig Avondmaal

## UIT GENADE LEVEND GEMAAKT

Efeziërs 2, vers 1 t/m 10

Kent u de horrorserie 'the walking dead'? Ik zou hem niet willen aanraden. Het gevaar is natuurlijk dat ik met het noemen van deze serie mensen nieuwsgierig maak, maar wat mij betreft: niet kijken, want in de serie 'de walking dead' ('de wandelende doden') gaat om allemaal gruwelijkheden, verpakt in een bizar verhaal. Het verhaal is als volgt: enkele mensen moeten zien te overleven in een stad. Maar in die stad zijn al allemaal mensen overleden. Maar deze overleden mensen komen weer min of meer tot leven, ze worden gemuteerd (veranderd) in een soort 'zombies'. Je ziet daarom zombies, half vergane mensen door de straten lopen – vreselijke gestalten - en voor deze zombies ('the walkers') moet men oppassen. Als ze je bijten of krabben, dan zal je sterven en ook muteren.

Geen kijktip dus – want ik hoop eigenlijk dat wij zulke Halloween-achtige dingen niet kijken - maar wel een luistertip. Want waarom ik hiermee begin: Paulus heeft het in Efeze 2, wat wij zojuist hebben gelezen, ook over wandelende doden, 'walking dead'! Hij begint er gelijk over in vers 1 en 2: '*u, jullie die dood waren door de overtredingen en de zonden, waarin jullie voorheen gewandeld hebben*'. Paulus schrijft aan de christenen in Efeze: jullie waren vroeger 'wandelende doden'! Walking dead.

Waarom zou hij die christenen in Efeze met zo'n bizar beeld aanspreken? (Even voor de helderheid: Paulus is hier niet bezig met wijzen naar de ander hoor, nee, hij betreft zichzelf er ook bij, want in het volgende vers gaat hij van het 'jullie' over in het 'wij'). 'Jullie (wij) zijn wandelende doden geweest', zegt Paulus. Levende lijken. Waarom? Nou, vanwege onze overtredingen en onze zonden, waarin wij '*gewandeld*' hebben.

Dat woord 'wandelen' is een typisch joodse uitdrukking, het betekent zoiets als 'je begeven in', 'je levenswandel', 'je totale bestaan'. Het ging Paulus niet om bepaalde zonden die door deze of gene zijn gedaan in Efeze, nee, het was die hele wereld waarin men leefde, de cultuur die werd opgesnoven, de publieke opinie, het algemene levensgevoel. 'Het tijdperk van deze wereld', zo duidt Paulus het aan. Het tijdperk van deze wereld, 'overeenkomstig de wil van de aanvoerder van de macht in de lucht', dus: beheerst door de duivel en alle machten en krachten boven ons en om ons heen. Wij zitten er helemaal in gevangen. Klem. Ja, misschien was men springlevend en stond men midden in het leven, maar tegelijkertijd: wandelende doden, vanwege al die zonden en overtredingen in je, om je heen.

Ik heb afgelopen zondag tijdens de verdiepingscatechese met een aantal jongvolwassenen over dat woord 'zonde' nagedacht – het was een van de thema's die men zelf had aangedragen – en wij kwamen samen tot heel belangrijke dingen, die ik graag ook met jullie zou willen delen:

Je moet namelijk goed begrijpen wat 'zonde' is. Vaak denken mensen – misschien u of jij ook wel - bij zonden aan *verkeerde daden* (dingen die je niet mag doen) of

*verkeerde woorden* (dingen die je niet mag zeggen), of misschien ook wel *slechte gedachten* (dat je iemand haat, of dat je verkeerde verlangens hebt). Maar zonde en zondigen, dat is veel meer dan dat. 'Zonden' en 'zondigen', dat heeft te maken met 'het doel van je leven missen'. Dat is ook de oorspronkelijke betekenis van een van de woorden voor 'zonde' in de Bijbel. Het doel missen. Welk doel? Wat is het doel van uw leven en van ieder ander mens die hier door God op aarde is gezet om te mogen leven? Waarom ben je hier op deze wereld? Het doel van het leven van ons allemaal is: God de eer geven en je medemens liefhebben als jezelf. Zo vatte Jezus de geboden ook samen: God liefhebben boven alles en de naaste als jezelf. Pure, echte liefde en overgave aan God. En pure, echte liefde voor je medemens.

*Nou, als je met dat doel nu je hele leven bekijkt - je denken, je doen, je willen, spreken, voelen – hoe is het dan met je gesteld...? Zal ik eerlijk zijn? Ik schrik heel vaak van mijzelf. Op zich niet wat betreft de Tien Geboden. Daar kan ik mij best goed aan houden. 'Gij zult niet stelen', 'gij zult niet doodslaan'..., nou ik heb afgelopen week weer niemand vermoord en volgens mij ook niets gestolen. Maar die liefde tot God, waarbij ik God in mijn leven echt op de eerste plek zet omdat Hij dat waard is..., die liefde tot God is vaak schraal, best wel oppervlakkig, wat ingepast in wat er n mijn gevulde leven nog aan ruimte over is. ... En de liefde tot de naaste? Ach, iemand in zijn waarde laten lukt vaak nog wel (niet altijd, maar toch...) en een beetje goede doelen steunen, prima! Maar de ander echt liefhebben als mijzelf en net zoveel waard vinden als mijzelf? En in de liefde die ik dan soms aan anderen geef, zitten vaak nog heel veel laagjes verscholen: laagjes van meningen over de ander, of jezelf meten met de ander, een laagje van eigen belang enzovoort*

Dat doel van God – dat doel waarmee Hij u, jou en mij op aarde een plekje heeft gegeven – dat prachtige doel is vaak zo onzichtbaar, of wazig in mijn leven. Herken je er iets van? Of ben je eigenlijk best wel tevreden met hoe je het doet? ... Of – nog een andere optie – is dat doel misschien te hoog gegrepen? Heeft God een te hoge lat gelegd, waaraan wij mensen moeten voldoen? Nou, nee! Wat zou er mooier voor deze wereld zijn als wij samen onze Schepper zouden eren van en als wij elkaar lief zouden hebben en waarderen, zoals wij onszelf liefhebben en waarderen? Er is toch niets mooiers dan dat? Dan zou iedereen volgens mij gelukkig zijn. Maar als ik eerlijk naar mijn woorden kijk, mijn gedachten vaak, mijn gevoelens, mijn verlangens, datgene waar ik mee druk ben en waardoor ik mij laat meenemen... en dan naar dat prachtige doel dat God met mijn leven heeft... En hoe meer ik naar Jezus kijk, naar hoe *Hij dacht*, wat er in *Zijn* binnenste leefde..., hoe Hij met mensen omging, hoe Hij helemaal niet zo bezig was met Zichzelf, hoe Hij op de eer van Zijn Vader was gericht en op de ander, hoe Hij aan het doel van God beantwoordde... Zo had God ook u en mij bedoeld! Als ik mijzelf eerlijk bekijk..., dan lijkt het wel op een wandelende dode. Van buiten misschien nog wel aardig. Maar dat is nu precies het probleem met de dood: het lichaam kan nog heel gaaf zijn, maar van binnenuit zo koud. Een wandelende dode. Hoe druk ik ook aan het leven ben..., God noemt kwalificeert het als 'dood'..., want Hij mist het echte leven.

Bij woorden als 'zonde' en 'zondigen' moet je dus niet alleen maar denken aan dingen-die-je-eigenlijk-niet-mag-doen, zoals stelen en liegen en vloeken. Want dan krijg je een heel naar en wrang beeld van God. Maar God is geen God Die vanuit de hemel al je goede en slechte daden zit te turven en je daarop afrekent en waar je dan voor vergeving moet vragen of extra goed je best voor moet doen. Nee, God is de God Die zo'n mooi doel met ons mensen heeft. God wil dat je leven tot bloei komt..., dat jij tot je bestemming komt..., dat je daarin je geluk vindt...! Maar dat doel, die bestemming is vaak zo ontzettend zoek...: die echte liefde en toewijding, leven met Hem en voor Hem... en het elkaar waarderen zoals wij onszelf waarderen. ... God is dus geen God van regeltjes en straffen, die jou vertelt dat je een groot probleem hebt omdat je bepaalde dingen niet goed doet. Nee, God is een God van liefde die echt het goede, het geluk met je voorheeft, Hij wil dat jij tot je recht komt. Maar daarom is Hij ook zo gekwetst, met enorme gekwetste liefde, als Hij ondanks al Zijn liefde en bedoelingen zoveel dood en doodsheid in ons leven tegenkomt. Het doet Hem zo'n pijn, als Hij op Zijn aarde vol van leven zoveel wandelende doden ziet rondwandelen...

Maar nu het volgende punt... Ik heb heel veel verteld over ons. Eigenlijk wel erg veel, maar ik hoop dat wij echt met elkaar zullen beseffen waar het om gaat. Het gaat in de kerk dus niet om verkeerde dingen die je doet en God Die het gelukkig toch door de vingers ziet en vergeeft. Nee, het gaat om leven en dood! Maar Paulus maakt daarom middenin de tekst een prachtige draai. Eerst begon hij heel stevig met: 'jullie!', 'u'. En nu (in vers 4) zegt hij: maar God! En daarmee wordt alles anders! Wij: wandelende doden. Maar (vers 4): God Die rijk is in barmhartigheid heeft ons door Zijn grote liefde waarmee Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de overtredingen, met Christus levend gemaakt!

Door het geloof mag je levend zijn! 'Nieuw leven met Christus', zegt Paulus. De Heere Jezus Christus neemt je helemaal mee. Zoals Hij uit de dood werd opgewekt, zo worden wij ook met Hem door God opgewekt. Zoals Hij opstond, zo mogen wij opstaan. En zoals Hij nu naar de Vader is gegaan en vanuit de hemel over alle machten en krachten regeert, zo mogen wij weten dat de duivel, de dood en de zonden het niet meer over ons hebben te zeggen. Paulus zegt het zo (vers 6): *Hij heeft ons met Hem opgewekt en met Hem in de hemelse gewesten gezet in Christus Jezus.* Als wij ons leven aan Jezus toevertrouwen, dan mogen wij die weg met Hem gaan: van Pasen, naar Hemelvaart, naar Zijn toekomst... Hij trekt ons hart mee, Hij neemt ons helemaal mee... Zijn leven is ons leven. Zijn kracht schittert in onze zwakheid. Zijn hemelse heerlijkheid is onze toekomst. Je mag van dood levend zijn. Echt levend. Dus geen wandelende dode meer, maar wandelen in het licht met Jezus, hier en nu. Meegenomen worden en vastgehouden worden door onze opgestane HEER. Heersen met Hem. We hebben dus wat te vieren met het Avondmaal! Groot feest in alle chaos van deze tijd! Leven midden in de dood!

Ik haal nu nog één zinnetje uit ons Bijbelgedeelte uit. Want Paulus die altijd heel zorgvuldig zijn zinnen uitkiest, dropt namelijk opeens een paar woorden in zijn

betoog, waar hij later nog op terugkomt. Alsof hij niet kon wachten met dit te schrijven. Paulus schrijft midden in zijn woorden over dat wij met Jezus mogen opstaan en met Hem nieuw mogen leven: 'uit genade bent u zalig geworden'. Uit genade zijn jullie gered. En Aan het einde van ons Bijbelgedeelte komt hij daar dan weer op terug (vers 8): 'uit genade zijn jullie zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit U, het is de gave van God.' Wat zou dat zijn, dat Paulus zijn eigen betoog onderbrak, zoals een kind soms zijn moeder in de rede valt, terwijl die aan het praten is...?

Ik denk dat Paulus die gemeente in Efeze op het hart wilde drukken dat het echt zo is: dat zij aan dat nieuwe leven met Jezus niet hoefden te twijfelen, wat zij ook meemaakten, of hoe lastig zij het ook met henzelf hadden, of hoe weerbarstig dat gemeente-zijn ook misschien was. Zij mochten zijn opgestaan! Zij mochten dat nieuwe leven uitleven. Zij mochten al met Jezus Christus regeren, ook al waren ze soms zelf de regie helemaal kwijt en druiste er nog zoveel tegen dat nieuwe leven in. *Uit genade* waren zij zalig geworden. Het is *Gods werk*. Zij hoeven daar niets meer aan te doen. Ze hoeven daar dus ook niet aan te twijfelen. Ze hoeven ook niet bang te zijn dat het vroeg of laat weer door hun vingers zou glippen. Het is Gods geschenk, dat zij alleen maar met lege handen hoeven aan te pakken.

Dit was ook een van de schatten die in de periode van de Reformatie, vijf eeuwen terug in onze kerkgeschiedenis, werd opgedolven. Luther - een van de prominente figuren uit de Reformatietijd - was eerst hevig met zichzelf aan het worstelen. Eigenlijk ook met God aan het vechten. Want Luther merkte in zoveel opzichten dat hij tekort schoot, maar er niets aan kon doen. Hij was voor zijn gevoel - zeg maar - zo'n wandelende dode. En steeds maar weer hoorde of las hij over Gods gerechtigheid, kwam hij in de kerk steeds God weer tegen als een God voor Wie het nooit genoeg was, een veeleisende God. Het was voor hem helemaal niet fijn in de kerk. Het ging in de kerk over de dingen die mensen allemaal moesten doen. Het ging ook vooral over priesters, dominees, de kerk zelf... maar ondertussen was er zoveel wat tussen God en ons mensen was in komen te staan... en was God voor Luther onbereikbaar geworden. Totdat Luther ontdekte: *het is genade, waar het om moet gaan in de kerk.* Want: het is niet wat ik ervan maak. Het is niet wat de kerk allemaal voorstelt of niet voorstelt en doet. Ik mag leven van Gods genade. God Die mij redt. God Die mij nieuw maakt. Hoe dood het ook allemaal bij mij is. 'Dat' - zo vertelt Luther in een beroemd geworden tekst van hem - 'opende voor mij de poorten tot het paradijs'. Voor Luther ging door deze ontdekking de hemel open.

Ik denk dat Paulus ook zo'n soort geluksevaring had, toen hij dat zinnetje 'uit genade zijn jullie zalig geworden' opschreef. Hij kon niet wachten met dit op te schrijven. Nu, ik hoop dat u ook zoiets zult hebben bij het Avondmaal vieren, waar wij die genade vieren - die redding, dat nieuwe leven met Jezus en alleen dankzij Jezus: een geschenk dat je zonder twijfel mag aanpakken en wat je mag uitleven. Wat een rust! Wat een rijkdom om te delen met elkaar! Ik moet denken aan die verstandelijk gehandicapte in mijn eerste gemeente, die als ik de uitnodigingswoorden had uitgesproken zo snel mogelijk uit de bank kwam en bijna rende om te

zorgen dat hij vooraan zat om het Avondmaal mee te kunnen vieren.

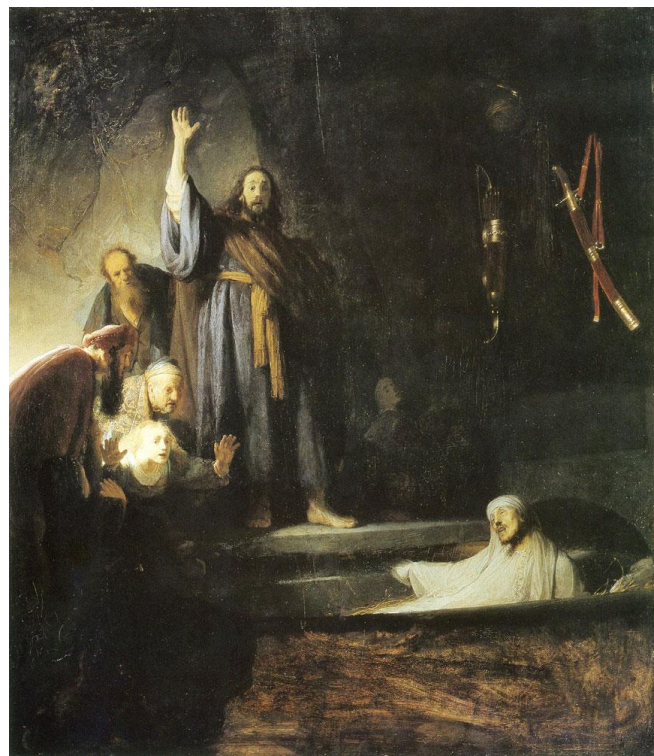
Uit genade zijn jullie zalig geworden. Echt helemaal Gods genade. Want niemand kan doden tot leven wekken. Alleen God kan wandelende doden tot levende feestgangers maken. Maar God doet niets liever. Aan God daarom alle eer. Soli Deo gloria. God maakt levend, waar geen teken van leven te bespeuren is. God brengt mensen weer tot het doel van hun leven. God laat mensen, hoe dor of verlept ook, tot bloei komen. God wil zo graag Zijn genade in uw leven uitgieten. Vergeet daarom maar even jezelf. Laat alle vragen en alle twijfels maar even voor wat het is. En laat je zoals Luther overweldigen door die genade van God. Waar niets van ons bij is, maar alles, alles genade is, genade gevuld met Gods liefde, gegeven om jou echt tot leven te laten komen. Laten wij God grootmaken door Zijn genade te bezingen:

*Genade zo oneindig groot,  
dat ik, die 't niet verdien,  
het leven vond, want ik was dood  
en blind, maar nu kan 'k zien.*

*Genade, die mij heeft geleerd  
te vrezen voor het kwaad.  
Maar ook - als ik mij tot Hem keer dat  
God mij nooit verlaat.*

*Want Jezus droeg mijn zondelast  
en tranen aan het kruis.  
Hij houdt mij door genade vast  
en brengt mij veilig thuis.*

*Als ik daar in zijn heerlijkheid  
mag stralen als de zon,  
dan prijs ik Hem in eeuwigheid  
dat ik genade vond.*



*De opstanding van Lazarus (Rembrandt van Rijn)*